Un manuscris românesc, întocmit de arhidiaconul onorar Ioan Doboşi

Viorel CÂMPEAN, Marta CORDEA

Biblioteca Judeţeană Satu Mare / Satu Mare County Library
e-mails: viorel_campean@yahoo.com, marticordea@yahoo.com

A Romanian manuscript made by honorary archdeacon Ioan Doboşi

Our article presents a manuscriptdrawn up in Medieşu Aurit (Satu Mare) in 1887 by honorary archdeacon Ioan Doboşi (1863-1937). The manuscript presents his beautifulpreoccupations to gather in a notebook poems written by consecrated and also less famous poets at the end of the 19th century.

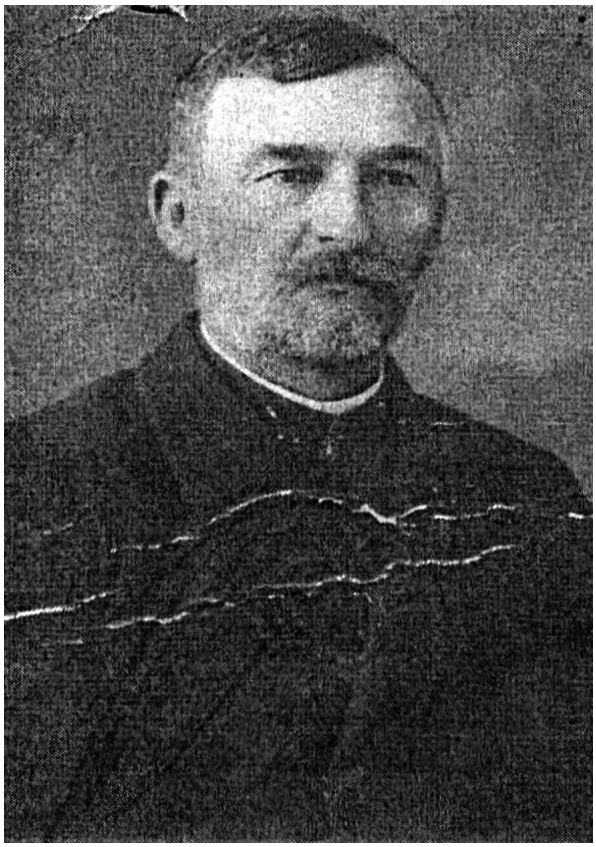
The honored Greek-Catholic archpriest Ioan Doboşi, graduated from primary and secondary school in Satu Mare and he studied theology in Gherla, being ordained in 1887.He served in Bârsana (Maramureş), Turţ and Gherţa Mică (Satu Mare). An important fact is thatIoan Doboşi was a member of„Astra" and he was also presentat the Grand National Assembly on the 1st of December 1918 with his son Ioan, a future lawyer.

Keywords: manuscript, poems, Greek-Catholic priest, Satu Mare, Medieşu Aurit,19th century

Studiul de faţă ne-a fost prilejuit de primirea spre cercetare[1] a unui manuscris care a aparţinut arhidiaconului onorar şi protopop emerit greco-catolic *Ioan Doboşi*. Datele extreme ale manuscrisului sunt 1887 (Medieşu Aurit) – 1896 (Turţ), acesta cuprinzând poezii patriotice, poezii de dragoste, romanţe, care au circulat în epocă, fiind fie copiate din reviste şi cărţi, fie preluate din tradiţia orală.

Preotul Ioan Doboşi a fost conştient de faptul că o asemenea culegere poate sluji „cultivării sentimentelor naţionale", putând „să servească cultului, conştiinţei de neam"[2]. Sunt cunoscute culegerile tipărite de „poezii lumeşti" din literatura noastră, prima, apărută la Cluj în 1768, sub titlul *Cântece câmpeneşti cu glasuri româneşti*, urmată fiind de mai multe antologii întocmite de Anton Pann (1831, 1846, 1850, 1862), „care a făcut mult mai mult pentru acest gen de literatură. Ca unuia care îi plăcea să cânte şi să asculte cu ce se delectau oamenii din popor la petreceri, el s-a gândit că ar fi bine să înregistreze acele versuri şi cântece care îi plăceau în mod deosebit şi care aveau o circulaţie orală intensă"[3]. În 1842 apare la Bucureşti volumul *Noua mică poezie*, cuprinzând romanţe şi cântece populare, adunate şi coordonate de G. Teodorescu, care se regăsesc apoi în *Noua mică poezie cuprinzând cele mai noi romanţe şi cântece populare*, strânse laolaltă de M.V. în 1895[4]. Aceste cărţi aveau menirea de „a atrage atenţia contemporanilor asupra celor mai frumoase cântece şi texte populare cântate în societatea românească de la oraşe şi sate", ideea antologiilor de acest tip fixându-se deja în conştiinţa literatorilor români din a doua jumătate a secolului al XIX-lea[5]. Cercetătorul Mircea Popa evidenţiază şi faptul că „un alt mare merit al acestor antologii a fost acela de a fi creat o tradiţie în acest domeniu, tradiţie care îşi va revendica şi unele din titlurile mai vechi, deja încetăţenite"[6] şi subliniază faptul că „antologarea unor asemenea poezii în astfel de culegeri extrem de populare a avut o importanţă esenţială în educaţia patriotică şi civică a numeroase generaţii de fii ai ţării, contribuind în mod esenţial la păstrarea în atenţia opiniei publice a interesului pentru soarta fraţilor români din Transilvania şi a gândului la

unitatea statală viitoare. Reiterarea periodică a unor asemenea cântece patriotice a întreţinut viu cultul unităţii neamului, conştiinţa luptei comune pentru aceleaşi idealuri şi năzuinţe, cimentate de legături culturale durabile”[7].

Preotul Ioan Doboşi

Deşi întâmpinau nenumărate greutăţi (cenzură excesivă, regulamente vamale discreţionare), procurându-şi pe diferite căi culegeri cu creaţii literare, ardelenii interpretau romanţele şi cântecele de petrecere cu prilejul diferitelor serbări, petreceri câmpeneşti sau ale asociaţiilor profesionale şi chiar în familie[8].

Nu putem şti ce surse i-au slujit preotului Ioan Doboşi pentru întocmirea culegerii sale manuscrise, căci încercări de antologii de texte s-au realizat, pe lângă cele de dincolo de Carpaţi,şi în Transilvania (amintim doar cea dintâi antologie de acest fel semnată de Ioan Dariu, învăţător în Satulung de lângă Braşov, în 1881 sau antologia din 1885 a lui Ion Pop Reteganul), ardelenii concentrându-şi atenţia în primul rând asupra cântecului patriotic[9]. Cert este că multe dintre creaţiile literare copiate de Ioan Doboşi se regăsesc şi în cuprinsul antologiilor mai sus menţionate, dar şi în presa vremii, de pildă în revista „Transilvania” din anul 1877. Tot aici, în studiul *Românul în poesia sa poporală*, Gregoriu Silaşi, subliniază influenţa pe care a avut-o poezia cultă asupra creaţiilor populare: „Afară de aceasta tezaurul poeziei poporale româneşti fu în timpul mai nou în mod notabil înmulţită cu acele fericite concepţiuni poetice, în care poeţii noştri de salon ştiură să nimerească de bine coarda poporală, încât acelea aflară justă intrare în toate păturile poporului şi se mai generalizară”, evidenţiind poezii ale lui Costache Conachi, Andrei Mureşanu, Dimitrie Bolintineanu, George Sion, Vasile Alecsandri – prezente şi în manuscrisul la care ne referim[10].

Pentru început se cuvin însă câteva cuvinte despre familia Doboşi şi despre importanţa ei pentru istoria Sătmarului. Vreme de peste un secol, mai mulţi membri din această familie şi-au desfăşurat activitatea în diferite domenii: au fost preoţi greco-catolici, avocaţi, funcţionari, adeseori investiţi în posturi de conducere. Despre meritele acestei familii s-a scris în istoriografia locală[11]. Într-o cunoscută lucrare dedicată familiilor nobiliare române, apărută către sfârşitul secolului al XIX-lea, numele familiei apare sub forma Doboş de M[agyar] Köblös (Cubleşu Someşan [Unguresc], jud. Cluj), fiind amintiţi doi parohi greco-catolici, în Medieşu-Aurit şi, respectiv, Gherţa Mare[12].

După apariţia lucrării noastre din 2010, am aflat lucruri suplimentare asupra originii familiei Doboşi, dintr-un manuscris lăsat posterităţii de către avocatul Ioan Doboşi (1889-1966), fiul preotului Ioan Doboşi, pus la dispoziţia noastră de un urmaş al familiei, ing. Gavril Doru Murg.

În tradiţia Doboşenilor se ştie că numele de familie a fost cel de „Sărvădan” până pe la 1700, strămoşii locuind în Santău; numele ne arată însă că, probabil, unul dintre înaintaşi era din Sărăuad. În timpul revoluţiei lui Rákóczi unul dintre strămoşii familiei a fost soldat în armata acestuia, deţinând funcţia de „dobaş”. Cătănia dura pe acele vremuri 12 ani, iar când venea în concediu el era numit de consăteni „Sărvădan Doboş”. Cu timpul a rămas ca nume de familie doar porecla. Se pare că un strămoş s-a mutat la Sărăuad; în orice caz, în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea în aceste două localităţi aflate în părţile sălăjene trăiau numeroşi membri ai familiei Doboş; cercetând registrele parohiale sătmărene acest lucru ne-a fost confirmat; contemporan cu ilustrul său consătean, episcopul Grigore Maior, era şi curatorul Gavril Doboş[13].

În pomenitul istoric al familiei se spune că „cea mai veche viţă cunoscută a familiei”, Costan (de fapt Constantin) Doboş s-a căsătorit la Curtuiuşeni (lângă Valea lui Mihai, jud. Bihor) cu Maria Vasarhelyi. Despre Costan se ştie că avea părinţi cu avere mijlocie şi doi fraţi. La ajungerea în Curtuiuşeni, Costan se

numea Dobos, „prin nobilizare” numele devenind Dobossy. El ajunsese la o avere frumoasă dacă a putut să-şi ţină în şcoala de teologie băiatul cel mare; deţinea o moară pe pârâul Ier. Acel prim teolog din familia lui Costan, **ştim că** se chema *Ioan* şi s-a născut în 1818 în Curtuiuşeni. S-a căsătorit cu Maria Markus (Mărcuş, după reromânizarea numelui), fiind hirotonit în 1844. În primii doi ani după hirotonire a funcţionat în calitate de capelan (ajutor al parohului) la Carei. Apoi, cel puţin din 1855 până la repausare, a funcţionat ca paroh la Sat-Şugatag. În 1855 s-a alăturat grupului de preoţi care cereau alipirea parohiei Sighet la Episcopia de Gherla[14]. În familie a rămas amintirea unui om „foarte cuminte”, „cu o vervă oratorică excepţională”, mai mult decât atât, „vorbea latineşte bine şi era neam bun în Consiliul Comunităţii, unde s-a distins prin vorbirile lui înţelepte în urma cărora a fost agreat şi cinstit de toţi, şi ca răsplată a primit diploma de nobilitate pentru el şi pentru toţi membrii familiei, ascendenţi şi descendenţi”[15].

La 1849 Costan moare, după ce şi soţia îi decedase, astfel că Petru, băiatul mai mic, a fost ţinut în şcoală de fratele Ioan Doboşi. Petru, născut la 1833, după moartea tatălui a fost trimis de rude cu o căruţă la Şugatag. Ştia doar ungureşte, căci Curtuiuşeniul era complet maghiarizat iar la Şugatag se putea înţelege doar cu fratele său, maramureşenii nefiind buni cunoscători ai limbii maghiare. A depăşit această fază a vieţii urmând liceul la Satu Mare, absolvind în 1852[16] şi teologia la Ungvár (azi Ujgorod, Ucraina). S-a căsătorit cu Ana Pop, fiind hirotonit în 1857. A slujit de-a lungul vieţii la Negreşti, Turţ, Vama şi Medieşu Aurit. Dr. Ioan Doboşi afirmă că bunicul său a avut 13 copii, dintre aceştia preoţi greco-catolici au ajuns Petru, Ioan şi Alexandru, iar fiul Andrei Doboşi, avocat, a fost o personalitate de prim rang a vieţii politice sătmărene.

Memoria locală numeşte şi astăzi o impunătoare casă aflată în apropierea celui mai mare parc din municipiul Satu Mare, aşa cum comunitatea a numit-o de la ridicarea ei, Palatul Doboşi. Pentru acest studiu am hotărât să publicăm scurte portrete ale altor doi membri ai familiei, în afară de Ioan, autorul manuscrisului despre care vom vorbi mai târziu.

Dintre toţi membrii familiei Doboşi, cel care s-a afirmat în viaţa politică şi administrativă cel mai mult a fost avocatul *dr. Andrei Doboşi* (1875-1955), fratele mai mic al lui Ioan Doboşi. Născut la Vama, a absolvit Dreptul la Târgu-Mureş şi a profesat ca avocat la Satu Mare. A fost unul dintre apărătorii moftinenilor în celebrul proces din 1913. Membru al Partidului Naţional Român şi al „Astrei”, a rămas fidel lui Iuliu Maniu, intrând în rândurile P.N.Ţ.-ului după fuziunea cu gruparea lui Mihalache. A fost de altfel vicepreşedinte al organizaţiei judeţene Satu Mare a P.N.Ţ. A deţinut funcţia de prefect al judeţului Satu Mare între 15 noiembrie 1928 şi 24 aprilie 1931. A fost decorat cu „Steaua României” în grad de ofiţer. În toamna lui 1940 s-a refugiat lângă Luduş cu soţia sa, Maria Ghitta. Averea din Satu Mare i-a fost confiscată în anul 1949[17].

Celălalt membru al acestei familii la care ne vom referi în studiul nostru este *dr. Alexandru Doboşi* (1899-1951), unul dintre istoricii însemnaţi ai secolului al XX-lea, important pe plan naţional[18] şi, desigur, de şi mai mare importanţă pentru Sătmar[19]. Şcoala primară a urmat-o în comuna natală, Medieşu Aurit, continuându-şi apoi studiile, atât cele gimnaziale cât şi cele liceale la Liceul de Stat din Baia Mare[20]. De-a lungul celor opt ani petrecuţi pe băncile acestei şcoli s-a numărat mai mereu printre elevii eminenţi. A urmat studiile superioare la Cluj, la Facultatea de Litere (istorie şi geografie), dar şi la Academia de Înalte Studii Comerciale din Cluj, precum şi Facultatea de Drept.

Remarcăm apoi în viaţa sa o perioadă fructuoasă, în care a fost bursier al Şcolii Române din Roma (1929-1933), perioadă despre care aminteşte şi academicianul Ioan-Aurel Pop într-unul din studiile sale[21]. Alexandru Doboşi a obţinut o specializare la Institutul Italian Comercial din Roma (1929-1931), unde a frecventat cursul de istoria comerţului. A frecventat în paralel şi cursurile Facultăţii de Litere a Universităţii din Roma, unde obţine doctoratul în istorie, în anul 1933. Experienţa dobândită acolo îi va sluji de-a lungul carierei; numeroase articole din această perioadă au fost publicate în publicaţia clujeană „Gazeta ilustrată”[22].

Perioada refugiului de după Dictatul de la Viena şi-a petrecut-o la Timişoara, unde a predat la un liceu. Din 1946 până la decesul său a fost asistent şi şef de lucrări la Institutul de Istorie din Cluj. Unul dintre cele mai importante studii ale sale este *Datul oilor*, în cuvântul introductiv al acestuia mărturisind dorinţa sa arzătoare de a oglindi importanţa vieţii economice pentru istoria românilor[23]. Se numără printre colaboratorii la „Revue de Transylvanie”. A mai colaborat şi la bilunarul clujean „Dacia istorică”, dar şi la revista clujeană „Satul şi şcoala”. La loc de cinste între lucrările sale stau studiile dedicate istoriei Sătmarului. O componentă importantă din opera sa o ocupă lucrările dedicate istoriei comerţului sau chestiunilor economice, apărute în reviste de prestigiu din ţară[24].

Revenim acum la biografia autorului manuscrisului, *Ioan Doboşi*, preot care a avut titlul de arhidiacon onorar şi protopop emerit. S-a născut în 7 ianuarie 1863 la Vama, într-o seară de Crăciun (calendarul pe stil vechi). Şi-a trăit copilăria în ţinuturile oşeneşti, plăcându-i foarte mult să

cutreiere minunatele împrejurimi din Vama. A urmat atât şcoala primară cât şi studiile gimnaziale şi liceale la Satu Mare. A fost coleg de liceu cu viitorul avocat apărător al românilor, dr. Ioan Erdelyi şi cu viitorul paroh de Satu Mare, Ludovic Ignaţiu Pop[25]. Limba română a fost predată în aceşti ani de către Petru Bran, Lukács György şi Vasile Lucaciu. Teologia a studiat-o la Gherla, fiind coleg, printre alţii, cu viitorii preoţi, Pompei Făgărăşanu, şi cu Ludovic Ignaţiu Pop, cu care studiase şi la Satu Mare[26].

S-a căsătorit cu Maria Kökönesdi, fiica arhidiaconului Mihai Kökönesdi (1832-1887), paroh la Bârsana. Familia soţiei avea origine nobiliară, fiind de loc din Biserica Albă (azi în Ucraina). A fost hirotonit în 1887.

După hirotonire a slujit în calitate de capelan la Bârsana. Aici s-a născut în 1887 fiul Mihai Doboşi, viitor preot. Între 1889-1891 a slujit alături de tatăl său la Medieşu Aurit şi filiile aparţinătoare. În 30 noiembrie 1889 s-a născut la Medieş fiul Ioan, dr. în ştiinţe juridice (m. 1966, Satu Mare, c. cu Aurelia Paul). Între 1896 şi 1902 a funcţionat capr. cooperator la Turţ. A fost activ în aceşti ani în cadrul „Astrei" locale, alături de parohul Ioan Pop.

La Turţ s-au născut copiii: Ana Maria (1892-1952, secretară la Liceul de Fete din Oradea), Petru (1893-1913), Maria (1895-1953, căsătorită cu Ciprian Cherebeţiu, comisar de poliţie în Oradea), Andrei (1897-1938, medic în Halmeu), Iuliu (1899, a fost avocat în Arad, căsătorit cu Elena Peride), Elisabeta (1900-1923, a fost învăţătoare în Oradea) şi Valeria (1902, căsătorită cu pr. Virgil Trufaş).

De la sfârşitul anului 1902 a funcţionat în Gherţa Mică, fiind ataşat de această parohie, unde a slujit cel puţin până în 1936, fiind o vreme notar, iar apoi protopop al districtului Turţ. Din 1936 a fost asesor ordinar al districtului Ţării Oaşului din cadrul Eparhiei de Maramureş.

La Gherţa Mică s-au născut copiii: Corneliu (1904, funcţionar la Primăria Timişoara; probabil că a fost absolvent de geografie, în 1930 a realizat lucrarea de licenţă intitulată *Valea Izei*, Arhiva Institutului de Geografie Cluj, 1930, nr. 59)[27], Elena (1905, funcţionară în Timişoara), Alexandru Victor (1907, procuror, iar după aceea avocat în Arad).

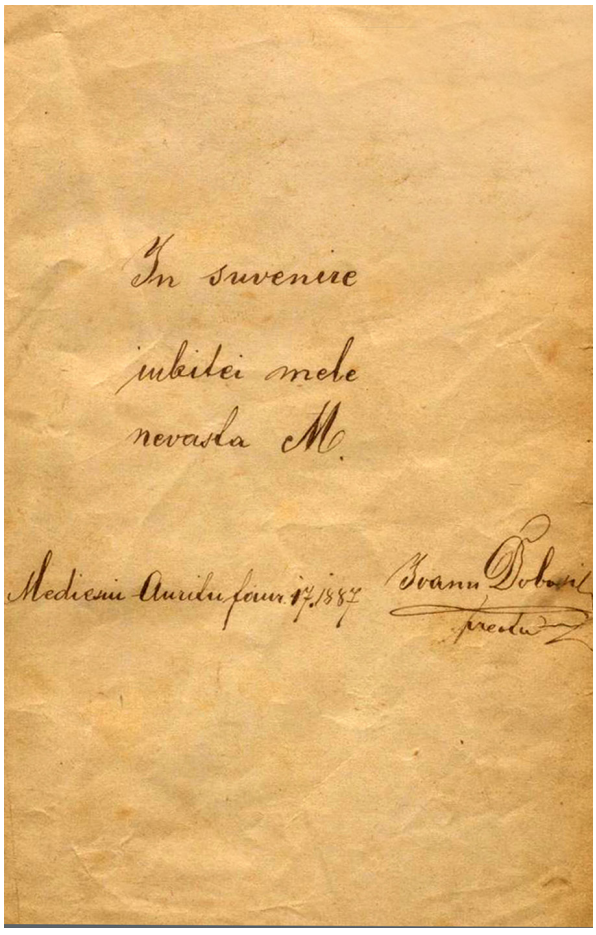
În toamna anului 1918 a fost deosebit de activ pe plan naţional. A fost ales preşedinte al C.N.R. cercual Ugocea[28]. A fost prezent la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, împreună cu fiul său Ioan. În 4 septembrie 1929 a fost numit censor al *Asociaţiunii preoţilor români uniţi din diecesele Oradea şi Gherla a judeţelor Satu Mare şi Maramureş*. A repausat la 20 iulie 1937 în Oradea[29].

Manuscrisul reflectă frumoasele preocupări ale acestuia de a strânge într-un carnet, versuri aparţinând autorilor consacraţi, dar şi mai puţin cunoscuţi de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

În cele ce urmează prezentăm aspecte legate de manuscris. Coperta I este din carton, învelit în pânză de culoare albastră închis spre gri, cu un chenar având în cele patru colţuri câte un motiv floral şi central textul „Suveniri", prins într-o acoladă florală. Coperta IV prezintă acelaşi chenar floral, iar central un ornament ce aminteşte de o vinietă de încheiere. Tranşa este aurită.

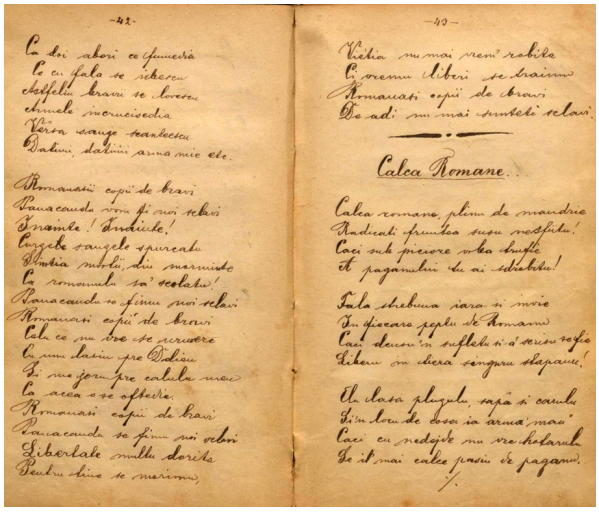
Pe forzaţul din carton ripsat alb-gălbui, cu litere de tipar, scrise cu cerneală albastră, citim însemnarea: „Îngrijeşte cartea". Pe acelaşi forzaţ, apare un ex libris manuscris, scris cu cerneală albastră: „Pop Bujor cl-V-A" şi un ex libris ştampilă, imprimat cu cerneală albastră-mov: Emil Cornea Negreşti Jud. Satu-Mare". Textul ştampilei este înconjurat de un cadran dreptunghiular, cu o cruce deasupra, realizat cu creionul grafic.

Paginaţia manuscrisului este următoarea: [4], 220, [26], [12] p. Lipsă paginile 93, 94, 169-172, 180-189, 215, 216. Din suita de 28 de pagini nenumerotate, primele 3 sunt cu text. Ultimele 12 pagini nenumerotate reprezintă cuprinsul („Indexul poesielor"). În index apare primul vers al fiecărei poezii, nu titlul poeziei[30]. Acolo unde paginaţia nu este vizibilă, foaia este deteriorată (lipită de cealaltă foaie şi ruptă).

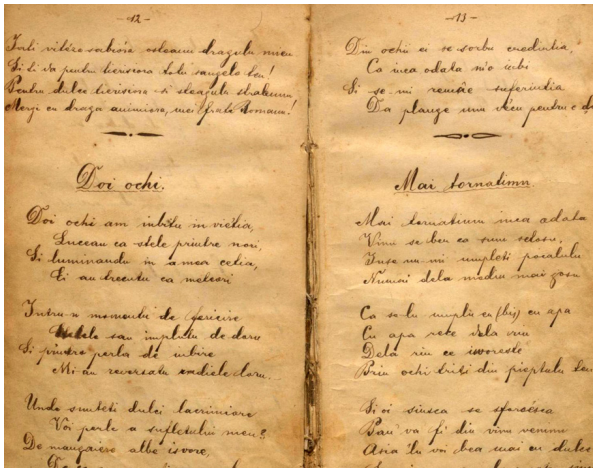
Pe pagina de titlu apare următorul text: „In suvenire iubitei mele nevasta M. Medieşu Auritu faur 17 1887 Ioanu Dobosi preotu".

Manuscrisul cuprinde 144 poezii. Desigur, predominante sunt creaţiile câtorva contemporani ai „copistului", ajunşi, unii dintre ei, între timp, clasici ai literaturii române: Mihai Eminescu **(***De ce nu-mi vii*), Vasile Alecsandri (*Mândruliţă de la munte*, *Hora de la Grivița*, *Pe marea lină – Barcarolă venețiană*, *Tătarul, El R'baa, Florica, Vivandiera, Dorul, Hora, Aşteptarea*), Grigore Alexandrescu (*Adio poetului*), Dimitrie Bolintineanu (*O fată tânără pe patul morţii*), Andrei Mureşanu (*Un răsunet*), Ciprian Porumbescu (*Trei culori cunosc pe lume*), Vasile Cârlova (*Păstorul mâhnit*), George Sion (*Limba română, Portretul*), Iosif Vulcan (*Visul eroului*, *Era o seară lină*).

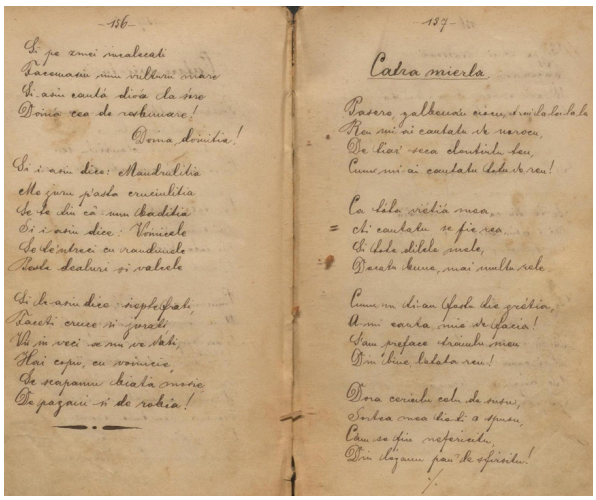
O pondere însemnată în economia culegerii o reprezintă scrierile unor poeţi consideraţi astăzi minori, dar ale căror versuri au circulat în epocă, unele rămânând cunoscute până în zilele noastre. Din această categorie îi amintim pe: *Gheorghe Bengescu* (*Calcă, române*, consacrat cu titlul *Marşul anului 1877*)[31], *Dimitrie Gusti* (*Spune!*)[32], N. T. Orăşanu (În memoria celei ce am *iubit*), George Tăutu, (*Arcaşul*), Eugeniu Carada (*Frunzuliță, frunzuliță verde de stejar,* catren din *Pandurul cerşetor)*[33], *George Creţeanu* (*Gondola*)[34].

O altă categorie o reprezintă scriitori şi mai puţin cunoscuţi, precum: I. Niculescu (*Domnul Tudor*), colonelul Boteanu *(Trecerea Dunării),* Ed. Krüger (*La arme*), Ioan Groza (*Amanta izolată*).

În mod firesc, în cuprinsul culegerii apar şi versuri aparţinând unor scriitori din nord-vestul ţării. Unul este Miron Pompiliu *(N-am cui spune)*[35], bihorean care a activat însă multă vreme în Moldova, iar celălalt, Dimitrie Sfura, un poet născut pe meleagurile Sătmarului, celebru prin faptul că versurile sale – *Mai turnaţi-mi*, prezente şi în manuscrisul lui Ioan Doboşi, au fost apreciate de către Luceafărul poeziei româneşti[36].

O pondere, şi nu de ignorat, o reprezintă poezia populară, identificată de noi (*Tata Noe cel bătrân fost-a fost pui de român*, Întâlnire la izvor, *Gaudeamus*, *Eu mă duc, codrul rămâne*, *Doina poporală - lele cu scurteica verde*, *Horea bea la crâşmă-n deal***,** *Nime-n lume…*, *Spusu-mi-au*), precum şi alte probabile creaţii populare. Unele versuri din culegere sunt atribuite atât unor autori cât şi folclorului, cum este, spre exemplu *Cătră mierlă*, considerată de unii folcloriști a fi poezie populară, Ioan Doboşi însă atribuindu-i-o lui Andrei Mureşanu.

Suntem în pragul unei aniversări, cu siguranţă cea mai frumoasă din istoria românilor: anul viitor vom marca 100 de ani de la împlinirea idealului naţional, Marea

Unire. Culegerea prezentată în aceste rânduri credem că este edificatoare pentru atmosfera care domnea în anii de dinaintea înfăpturii visului naţional şi în nordul ţării. Faptul că „un intelectual de ţară" sătmărean s-a străduit, cu consecvenţă, acribie şi dăruire, să strângă laolaltă versuri reprezentative pentru tot ceea ce însemna la acel moment suflet românesc, vădeşte dorinţa de unitate a poporului răspândit de-o parte şi de alta a Carpaţilor. Dedicaţia făcută jumătăţii vieţii lui, familia numeroasă şi valoroasă, întemeiată de cei doi soţi, vin să ne întărească convingerea că micile familii române au reuşit să împlinească năzuinţele neamului, pentru a constitui acea Mare Familie Română, la 1 Decembrie 1918.

Anexă

Indexul poeziilor din manuscris, după primul vers.

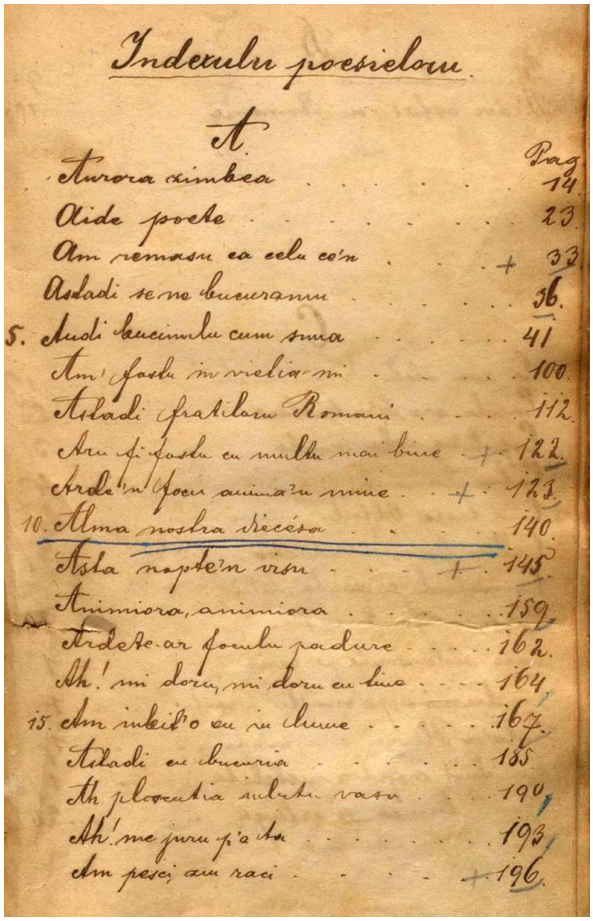
A	pag.
Aurora zâmbea	14
Aide poete	23
Am rămas ca cel ce-n	33
Astăzi să ne bucurăm	36
5. Auzi buciumul cum sună	41
Am fost în viaţa-mi	100
Astăzi fraţilor Români	112
Am fi fost cu mult mai bine	122
Arde-n foc anima-n mine	123
10. Alma noastră dieceza	140
Astă noapte-n vis	145
Animioara, animioara	159
Ardete-ar focul pădure	162
Ah! mi dor, mi dor de tine	164
15. Am iubit-o eu în lume	167
Astăzi cu bucurie	185
Ah! mă jur pe-a ta	193
Am peşti, am raci	196
B	
Bucuria, bucuria	93
Bravi ostaşi ai României	108

C	
Ca un stol de rândunele	10
Când ore de-n tristare	25
Copiliţa de la munte	31
Calcă Române	43
5. Cine trece Oltul mare	
Cât e ţara românească	9
Ca robul ce caută	
Ce ţi-am făcut eu ţie	
Câte stele sunt pe cer	
10. Ciudă mi-e pe omul prost	
Colon-n Plevna şi-n redute	
Cându-i noaptea înstelată	
Câtu-i lumea şi vileagu	
Cân[tec] pe câmpie	216
D	
Deşteaptă-te, Române	1
Doi ochi am iubit	12
Din sânul maicei mele	16
De aş fi o floricica	21
Doamne cât e de frumoasă	60
Drum bun	79
Dacă aş fi o păsărică	99
Du-te du-te n-ai mai fi	107
De când ochii tăi negri	120
Zisa mândra către mine	135
De-aş avea o puiculiţă	154
De o stea conduşi odată	182
De-oi muri copilă	209
E	
Eram ferice	18
Eşti un înger a mea	215
Iată floarea vieţii mele	65
Eram pe-un vârf de munte	70
Era noaptea-ntunecată	95
Eu sunt vivandieră	103
Eu mă duc codrul rămâne	147
Iarna vine vara trece	149
Ieri eram plin de amar	162
Era o zi frumoasă	169

Era o seară lină	193
Eu nu mă tem de moarte	189
Iată! hora se porneşte	197
F	
Fii ai României	7
Frunzuliţa	11
Fata lui Gasi-Osman	34
Floarea albă primăverii	83
5. Frunză verde verde	91
Frumoasă ca o roză	117
Frunză verde de alună	172
Frunză verde pre doi fagi	195
Frunză verde de bujor	215
G	
Gaudeamus igitur	137
H	
Hai să dăm mână	5
Hora mare şi frumoasă	129
Haidaţi la veselia	139
Hai să bem	191
5. Horea bea la crâşmă-n	194
Hai leliţă sus la vie	204
I	
În zadar în larga lume	72
Îţi aduci aminte, dragă	73
Înainte înainte frate	92
Încă odată aş vrea cu tine	164
5. În zori de zi de dimineaţă	167
Inimioara mea	219
L	
Luna doarme	57
Latina gintă e regină	66
Luna revarsă lumina	91
Lăsaţi, lăsaţi luntrişoara	116
5. La fântână la izvor	134
La bordeiul cu crucea naltă	181
Lele cu scurteica verde	200

M	
Mândruliţa dela munte	10
Mai turnaţi-mi	13
Mare-i lumea dar tu	22
Mult e dulce şi frumoasă	37
5. Mi place veselia	44
Mă ajungă zile triste	58
Mergi la Lido barcarola	74
Mai este oare-n lume	84
Momente dulci de dulci plăceri	96
10. Mult păreau frumoase	113
Măi ciobane dela oi	128
Măi tătare	78
Măi muiere	213
N	
Noaptea vine trece	126
Noi fetiţe de la sate	130
Nu vezi colo	166
N-am cui spune	190
Nana-n vale soponeşte	203
Nime-n lume	208
O	
Oştile stau faţă-n	9
O dacă n-ai nimic a-mi	36
O fată de păstor	111
O lume lume	192
5. Obosit de lucrul zilei	206
P	
Pare-mi rău că m-am	26
Plecat-am nouă din Vaslui	47
Pe marea lină	62
Pasăre galbenă-n cioc	157
5. Pe o tânără fetiţă	160
Primăvara	212
R	
Românaşului îi place	46

S	
Scumpă dragă copiliță	20
Sultanul de la Marok	81
Sărac m-a născut mama	88
Soarele de dimineață	
(Cântecul lebedei)	89
5. Soartă tristă și amăgitoare	109
Sub această neagră stâncă	110
Sunt vânător	115
Sub o culme de cetate	133
Sub Ștefan Vodă	151
10. Sunt vestit surugiu	201
Să sune banda	207
Spusu-mi-au frunză de vie	217
T	
Trei culori	
Tata Noe cel bătrân	102
Trist e timpul	188
U	
Un păstor tânăr	176
Ucigă-te crucea drace	198
Un vis frumos	213
Unde mergeți	217
V	
Vis a vis de mine este	28
Vino vino lângă mine	29
Vorba multă-i sărăcia	94
Vezi rândunelele	210
Z	
Zestrea nevestuicei mele	180

Indemlu poesielorn

A.

		Pag.
	Aurora dimbea	14.
	Aide poete	23.
	Am remasu ca celu co'n	+ 33
	Asadi se ne bucuramu	36.
5.	Audi bucimlu cum suia	41
	Am' fostu in vieti'a mi	100.
	Asadi fratilorn Romani	112.
	Am fostu cu multu mai bine	+ 122.
	Arde'n foculu anima'n mine	+ 123.
10.	Alma nostra decesa	140.
	Asta noptе'n visu	+ 145.
	Aniniora, aniniora	159.
	Audetc-ar fondu padure	162.
	Ah! mi doru, mi doru cu bine	164.
15.	Am iubitu cu iu duue	167.
	Asadi cu bucuria	185
	Ah plecatia inimi vasu	190.
	Ah! me juru p'a ta	193.
	Am pesci cu raci	+ 196.

Note:

1. Manuscrisul ne-a fost oferit spre cercetare de către dl. Doru Pop din Baia Mare.
2. Ioachim Miloiu, *Un caiet de cântări din 1866*, în *Banatul*, Revistă culturală, socială, economică, Anul III, Timișoara, 1928, p. 30.
3. Mircea Popa, *Din istoria cărții românești: culegerile de cântece naționale și de petrecere*, în *Libraria*, Anuar II, Târgu Mureș, 2003, p. 219.
4. *Ibidem*, p. 220.
5. *Ibidem*.
6. *Ibidem*.
7. *Ibidem*, p. 222.
8. *Ibidem*, p. 226.
9. *Ibidem*, p. 228.
10. Gregoriu Silasi, *Românul în poesia sa poporală*, în *Transilvania*, Anul X, Nr. 14, Brașov, 1877, p. 161.
11. Viorel Câmpean, *Preoții din familia Doboși, vrednici slujitori ai credincioșilor sătmăreni*, în *Oameni și locuri din Sătmar*, vol. II, Satu Mare, 2010, p. 209-213.
12. Ioan cavaler de Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, vol. I, Cluj-Napoca, 2003, p. 81; *Ibidem*, vol. II, Cluj-Napoca, 2003, p. 86.
13. Ovidiu Ghitta, *Episcopul Grigore Maior și biserica din Sărăuad*, în vol. *Identitate și alteritate. 5. Studii de istorie politică și culturală*, Cluj-Napoca,

2011, p. 49.

14. Simion Retegan, *Parohii, biserici şi preoţi greco-catolici din Transilvania la mijlocul secolului al XIX-lea (1849-1875). Mărturii documentare*, Cluj-Napoca, 2006, p. 76.

15. Ioan Doboşi, *Istoria familiei Doboşi*, ms., p. 2.

16. *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujváriensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1900, Gherla, 1900,* p. 299.

17. Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmar*, Satu Mare, 2000, p. 82-83.

18. **** Enciclopedia istoriografiei româneşti*, Bucureşti, 1978, p. 126.

19. Vezi Viorel Câmpean, *110 ani de la naşterea istoricului Alexandru Doboşi*, în *Oameni şi locuri din Sătmar*, Satu Mare, vol. II, 2010, p. 75-78.

20. Alexandru Doboşi, *Memoriu de titluri şi lucrări*, *Sept. 1936*, Cluj, 1936, p. 3.

21. Ioan-Aurel Pop, *Istorici clujeni şi transilvăneni la Accademia di Romania din Roma în perioada interbelică, în Clujul pentru toţi*, articol disponibil la adresa *http://beta.cluj4all.com/file-din-istoria-clujului-si-transilvaniei/istorici-clujeni-si-transilvaneni-la-accademia-di-romania-din-roma-in-perioada-interbelica/, accesat în septembrie 2016*.

22. Articolele publicate în *Gazeta ilustrată* au apărut şi sub formă de broşuri: *Abisinia Conflictul Italo-Abisinian* (8 pagini, o hartă color, cu ilustraţii) şi *Roma Aeterna*, (cu 19 ilustraţii, format mic).

23. Alexandru Doboşi, *Datul oilor (quinquagesima ovium). Un capitol din istoria economică a românilor din Transilvania*, *Academia Română. Studii şi Cercetări*, XXVIII, Bucureşti, 1937, p. 3.

24. O bibliografie mai vastă a lucrărilor am realizat într-un studiu intitulat *Alexandru Doboşi, istoric român născut într-o vrednică familie din Sătmar*, publicat în volumul *Istoricul Gelu Neamţu la 75 de ani*, p. 524-536.

25 *A Szatmári Kir. Kath. Főgymnasium 1877/1878 Évi Értesitője*, Budapest, 1878, p. 30; *A Szatmári Kir. Kath. Főgymnasium 1878/1879 Évi Értesitője*, Budapest, 1879, p. 40; *A Szatmári Kir. Kath. Főgymnasium 1879/1880 Évi Értesitője*, Szatmár, 1880, p. 36; *A Szatmári Kir. Kath. Főgymnasium 1880/1881 Évi Értesitője*, Szatmár, 1881, p. 29.

26. *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvárensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1882*, Gherla, 1882, p. 252.

27. *Gazeta ilustrată*, Cluj, an VIII, nr. 9-10, septembrie-octombrie 1939, p. 106.

28. Viorel Ciubotă, *Lupta românilor sătmăreni pentru unire (1918-1919)*, Satu Mare, 2004, p. 140, 347; *Lupta românilor din judeţul Satu Mare*, Bucureşti, 1989, p. 485.

29. Gelu Neamţu, Mircea Vaida-Voevod, *1 Decembrie 1918. Mărturii ale participanţilor. Ioachim Crăciun. Documente la un sfert de veac de la Marea Unire*, vol. II, Bucureşti, 2008, p. 107; *Cuvântul adevărului*, Bixad, an XV, nr. 8, august 1937, p. 349.

30. Vezi *Anexa*.

31. *Gheorghe Bengescu*, n. *1848* - m. *1921*, diplomat, istoric şi publicist de limbă română şi franceză, membru titular al *Academiei Române.*

32. *Dimitrie Gusti*, n. 1818 – m. 1887, absolvent al Academiei Mihăilene, fiind primul bibliotecar al acesteia, ministru al Cultelor şi Instrucţiunii Publice, de mai multe ori primar al Iaşului, deputat şi senator în mai multe legislaturi. Pionier al criticii dramatice la noi. Întemeietor de gazete. Autor de poezii erotice, elegii, sonete, imnuri, balade, ode, versificări în formă populară, fabule, poezie patriotică; vezi şi *Dicţionarul literaturii române de la origini pînă la 1900*, Bucureşti, 1979, p. 419.

33. *Eugeniu Carada*, n. *1836* – m. *1910*, economist, om politic şi scriitor.

34. *George Crețeanu*, n. 1829 - m. 1887, membru de onoare al Academiei, magistrat, a publicat în *Curierul* lui Ion Heliade Rădulescu.

35. *Miron Pompiliu*, n. 1848 - m. 1897, scriitor, folclorist, prieten cu Mihai Eminescu.

36. *Dimitrie Sfura*, n. 1833 - m. 1858, poet, profesor, conducător al Societăţii de lectură din Oradea. Pentru biografia sa vezi Viorel Câmpean, *Vezendiu – 750 de ani de atestare documentară*, Satu Mare, 2012, p. 95-105; *Dicţionarul literaturii române de la origini pînă la 1900*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, p. 780; George Vulturescu, *Cultură şi literatură în ţinuturile Sătmarului. Dicţionar 1700-2000*, Satu Mare, 2000, p. 219-220.

Bibliography:

Manuscripts:

Ioan Doboşi, *Istoria familiei Doboşi*, ms. / *The Doboşi family history*.

Books:

Câmpean, Viorel, *Oameni şi locuri din Sătmar / People and places of Satmar*, vol. II, Satu Mare, Editura Citadela, 2010, 316 p.

Câmpean, Viorel, *Vezendiu – 750 de ani de atestare documentară/ Vezendiu - 750 years of documentary*, Satu Mare, Editura Citadela, 2012, 158 p.

Ciubotă, Viorel, *Lupta românilor sătmăreni pentru unire (1918-1919) / Satu Mare Romanians' struggle for union (1918-1919),* Satu Mare, 2004, 583 p.

Dicţionarul literaturii române de la origini pînă la 1900 / Dictionary of Romanian Literature from its origins to 1900, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, 973 p.

Doboşi, Alexandru, *Datul oilor (quinquagesima ovium). Un capitol din istoria economică a românilor din Transilvania / Wagging sheep (quinquagesima ovium). A chapter in the economic history of the Romanians in Transylvania*, *în Academia Română. Studii şi Cercetări*, XXVIII, Bucureşti, 1937.

Doboşi, Alexandru, *Memoriu de titluri şi lucrări Sept. 1936/ Memo titles and works, Sept. 1936*, Cluj, 1936, 6 p.

*** *Enciclopedia istoriografiei româneşti / Romanian historiography Encyclopedia*, Bucureşti, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 1978, 470 p.

*** *Lupta românilor din judeţul Satu Mare / Fight Romanians in Satu Mare County*, Bucureşti, 1989, 575 p.

Neamţu, Gelu; Vaida-Voevod, Mircea, *1 Decembrie 1918. Mărturii ale participanţilor. Ioachim Crăciun. Documente la un sfert de veac de la Marea Unire / 1 December 1918. Testimonies of participants.Ioachim Crăciun.Documents from a quarter century of the Great Union*, vol. II, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008, 284 p.

Puşcariu, Ioan cavaler de, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, vol. I, vol II, ediţia a IV-a, Cluj-Napoca, Editura Societăţii culturale Pro Maramureş „Dragoş Vodă", 2003, 774 p.

Retegan, Simion, *Parohii, biserici şi preoţi greco-catolici din Transilvania la mijlocul secolului al XIX-lea (1849-1875). Mărturii documentare / Parishes, churches and Greek Catholic priests in Transylvania in the mid-nineteenth century (1849-1875).Testimonies documentary*, Cluj-Napoca, 2006, 484 p.

Vulturescu, George, *Cultură şi literatură în ţinuturile Sătmarului. Dicţionar 1700-2000/ Culture and Literature in the provinces of Satmar.Dictionary 1700-2000*, Satu Mare, Editura Muzeului Sătmărean, 2000, 279 p.

Porumbăcean, Claudiu; Dulgău, Bujor, *Oameni din Sătmar / People from Satmar*, Satu Mare, 2000, 256 p.

Study, Magazin articles:

Câmpean, Viorel, *Alexandru Doboşi, un istoric român născut într-o vrednică familie din Sătmar/ Alexandru Doboşi, a romanian historian born in a family worthy from Satmar*. În vol.: *Istoricul Gelu Neamţu la 75 de ani*, coordonatorul volumului Ioan Lăcătuşu, ediţie îngrijită de Vasile Lechinţan şi Vasile Şt. Tutula, Sfântu-Gheorghe, 2014, p. 524-536.

Câmpean, Viorel, *110 ani de la naşterea istoricului Alexandru Doboşi /110 years of the birth of the historian Alexandru Doboşi*. În vol.: *Oameni şi locuri din Sătmar*, Satu Mare, vol. II, 2010, p. 75-78.

Câmpean, Viorel, *Preoţii din familia Doboşi, vrednici slujitori ai credincioşilor sătmăreni / The priests of the family Doboşi, faithful servants worthy from Satu Mare*. În vol.: *Oameni şi locuri din Sătmar*, vol. II, Satu Mare, 2010, p. 209-213.

Cuvântul adevărului / Word of truth, Bixad, an XV, nr. 8, august 1937, p. 349.

Gazeta ilustrată / Illustrated Newspaper, Cluj, an VIII, nr. 9-10, septembrie-octombrie 1939, p. 106.

Ghitta, Ovidiu, *Episcopul Grigore Maior şi biserica din Sărăuad / Bishop Grigore Maior and the churchfrom Sărăuad*. În vol. *Identitate şi alteritate. 5. Studii de istorie politică şi culturală*, Cluj-Napoca, 2011, p. 49.

Miloiu, Ioachim, *Un caiet de cântări din 1866 / A notebook of songs from 1866*. În: *Banatul*, Revistă culturală, socială, economică, Anul III, Timişoara, 1928, p. 30-41.

Popa, Mircea, *Din istoria cărţii româneşti: culegerile de cântece naţionale şi de petrecere / Pages from the History of Romanian Books – The Collections of National Folk and Earthly Songs*. În: *Libraria*, Anuar II, Târgu Mureş, 2003, p. 218-230.

Silasi, Gregoriu, *Românul în poesia sa poporală / Romanian in his folk poetry*. În: *Transilvania*, Anul X, Nr. 14, Braşov, 1877 p. 161.

Annuals:

Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvárensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1882 Schematismus of the Venerable Clergy of the Greek Catholic Diocese of Szamosujvár [Gherla] for A.D. 1882, Gherla, Typis Typographiae dioecesane, 1882.

Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujváriensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1900,Gherla, 1900 / Schematismus of the Venerable Clergy of the Greek Catholic Diocese of Szamosujvár [Gherla] for A.D. 1900, Gherla, Typis Typographiae dioecesane, 1900.

A Szatmári Kir.Kath. Főgymnasium 1877/1878 Évi Értesitője / Catholic High School Yearbook from Satu Mare years1877/1878, Budapest, Nyomatott a „Hunyadi Mátyás" Intézetben, 1878.

A Szatmári Kir.Kath. Főgymnasium 1878/1879 Évi Értesitője / Catholic High School Yearbook from Satu Mare years 1878/1879, Budapest, Nyomatott a „Hunyadi Mátyás" Intézetben, 1879.

A Szatmári Kir.Kath. Főgymnasium 1879/1880 Évi Értesitője / Catholic High School Yearbook from Satu Mare years 1879/1880, Szatmár, Nyomatott a „Szabadsajtó" Nyomda Gyorssajtóján, 1880.

A Szatmári Kir.Kath. Főgymnasium 1880/1881 Évi Értesitője / Catholic High School Yearbook from Satu Mare years 1880/1881, Szatmár, Nyomatott a „Szabadsajtó" Nyomda Gyorssajtóján, 1881.

Electronic sources:

Pop, Ioan-Aurel, *Istorici clujeni şi transilvăneni la Accademia di Romania din Roma în perioada interbelică, în Clujul pentru toţi*, articol disponibil la adresa *http://beta.cluj4all.com/file-din-istoria-clujului-si-transilvaniei/istorici-clujeni-si-transilvaneni-la-accademia-di-romania-din-roma-in-perioada-interbelica/*, accesat în septembrie 2016.